

ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΖΩΟΤΡΟΦΩΝ ΕΤΟΥΣ 2014

1) Νομοθετικό πλαίσιο

Η νέα Εθνική και Κοινοτική νομοθεσία περιλαμβάνει:

- Νόμος υπ' αριθ. 4235/11-2-2014 (ΦΕΚ 32, Α') για διοικητικά μέτρα, διαδικασίες και κυρώσεις στην εφαρμογή της ενωσιακής και εθνικής νομοθεσίας στους τομείς των τροφίμων, των ζωοτροφών και της υγείας και προστασίας των ζώων και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.
- Καν.(ΕΕ) 91/2013 (31.01.2013) για τον καθορισμό ειδικών όρων που εφαρμόζονται στις εισαγωγές αραχίδων από την Γκάνα και την Ινδία, μπαμιών και φύλλων κάρι από την Ινδία και σπόρων καρπουζιού από τη Νιγηρία και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 669/2009 και 1152/2009 της Επιτροπής.
- Καν (ΕΕ) 107/2013 (05-02-2013) για την τροποποίηση του παραρτήματος Ι της οδηγίας 2002/32/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τα μέγιστα επίπεδα μελαμίνης σε κονσερβοποιημένες τροφές ζώων συντροφιάς.
- Καν. (ΕΕ) 691/2013 (19.07.13) για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 152/2009 όσον αφορά τις μεθόδους δειγματοληψίας και ανάλυσης.
- Κανονισμός (ΕΕ) 1275/2013 (6-12-2013) για την τροποποίηση του παραρτήματος Ι της οδηγίας 2002/32/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τα ανώτατα όρια για το αρσενικό, το κάδμιο, τον μόλυβδο, τα νιτρώδη άλατα, το πτητικό σιναπέλαιο και τις επιβλαβείς βοτανικές προσμείξεις.
- Κανονισμός (ΕΕ) 5/2014 της Επιτροπής (6-1-2014) για την τροποποίηση της οδηγίας 2008/38/ΕΚ για την κατάρτιση καταλόγου των χρήσεων για τις οποίες προορίζονται οι ζωοτροφές με τις οποίες επιδιώκονται στόχοι ιδιαίτερης διατροφής.
- Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) 322/2014 (28-3-2014) για την επιβολή ειδικών όρων που διέπουν την εισαγωγή ζωοτροφών και τροφίμων καταγωγής ή προέλευσης Ιαπωνίας μετά το ατύχημα στον πυρηνικό σταθμό της Φουκοσίμα.
- Απόφαση 284/2013 (13.06.2013) για την τροποποίηση της εκτελεστικής απόφασης 2011/884/ΕΕ σχετικά με τη λήψη έκτακτων μέτρων για μη εγκεκριμένο γενετικώς τροποποιημένο ρύζι σε προϊόντα ρυζιού καταγωγής Κίνας.
- Σύσταση 165/2013 (27-03-2013) για την παρουσία των τοξινών Τ-2 και ΗΤ-2 στα σιτηρά και τα προϊόντα σιτηρών.
- Σύσταση 637/2013 (04-11-2013) για την τροποποίηση της σύστασης 2006/576/ΕΚ όσον αφορά τις τοξίνες Τ-2 και ΗΤ-2 σε σύνθετες ζωοτροφές για γάτες.

- Σύσταση 711/2013 (3-12-2013) για τη μείωση της παρουσίας διοξινών, φουρανίων και πολυχλωριωμένων διφαινυλίων (PCB) στις ζωοτροφές και τα τρόφιμα.

Επισημαίνεται ότι η νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και η εθνική νομοθεσία που αφορά τις ζωοτροφές βρίσκεται αναρτημένη στην παρακάτω ιστοσελίδα:

<http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer/animal-production/zootrofes.html>

2) Δειγματοληπτικοί φυσικοί έλεγχοι

Στα πλαίσια καλύτερης παρακολούθησης και συντονισμού του Εθνικού Προγράμματος Ελέγχου, θα ακολουθηθεί η παρακάτω διαδικασία:

Τα δείγματα αποστέλλονται στο ΕΕΚΥΖ στην αρμοδιότητα του οποίου ανήκει η Περιφερειακή Ενότητα σύμφωνα με τις καθορισθείσες περιοχές ευθύνης των ΕΕΚΥΖ που αναφέρονται στο άρθρο 8 της ΚΥΑ 323306/2007 (ΦΕΚ 1881/τ. Β'/14.09.2007).

Εξαιρέση στον παραπάνω κανόνα αποτελούν:

- τα δείγματα για αφλατοξίνη Β1, γκοσσυπόλη και ζωικό λίπος, όπου αποστέλλονται στο ΕΕΚΥΖ Λυκόβρυσης, το οποίο αποτελεί το μόνο διαπιστευμένο Εργαστήριο Ελέγχου Κυκλοφορίας Ζωοτροφών για τις αναλύσεις αυτές.
- τα δείγματα για Fe και Mn, όπου αποστέλλονται στο ΕΕΚΥΖ Θεσσαλονίκης και στο ΕΕΚΥΖ Λάρισας. Το ΕΕΚΥΖ Λάρισας αναλαμβάνει και τα δείγματα που αντιστοιχούν στο ΕΕΚΥΖ Λυκόβρυσης.
- τα δείγματα για ΜΖΠ που λαμβάνονται από περιοχές ευθύνης του ΕΕΚΥΖ Λάρισας αποστέλλονται στο ΕΕΚΥΖ Λυκόβρυσης.

Τα δείγματα από προμίγματα και σύνθετες ζωοτροφές για όλα τα είδη ζώων προκειμένου να προσδιοριστούν τα επίπεδα χαλκού (Cu) και ψευδαργύρου (Zn) και αποστέλλονταν από περιοχές ευθύνης του ΕΕΚΥΖ Λάρισας στο ΕΕΚΥΖ Λυκόβρυσης μέχρι πέρυσι, θα αποστέλλονται στο ΕΕΚΥΖ Λάρισας δεδομένου ότι έχει διαπιστευτεί πια στον προσδιορισμό των συγκεκριμένων ιχνοστοιχείων.

Για τις αναλύσεις εκείνες για τις οποίες τα ΕΕΚΥΖ δεν έχουν ακόμα διαπιστευτεί και πραγματοποιούνται σε πιστοποιημένα ιδιωτικά εργαστήρια, τα ΕΕΚΥΖ έχουν την ευθύνη διατήρησης στατιστικών στοιχείων για τα δείγματα που έχουν αποσταλεί προκειμένου να μην γίνει υπέρβαση του μέγιστου αριθμού των δειγμάτων που είναι δυνατόν να αναλυθούν, σύμφωνα με τις συμβάσεις που έχουν υπογραφεί με τα εν λόγω εργαστήρια.

Τα δείγματα που αποστέλλονται με πρακτικό δειγματοληψίας εντός του 2014 λογίζονται ως δείγματα του εθνικού προγράμματος ελέγχου του 2014 και όχι προηγούμενου ή επόμενου έτους.

Με ευθύνη των ΕΕΚΥΖ, τα δείγματα δεν αποστέλλονται όλα μαζί την ίδια χρονική περίοδο αλλά με μια ομοιόμορφη κατανομή μέσα στον χρόνο. Επίσης, σε περιπτώσεις όπου απαιτείται η συνεπικύρωση των ελέγχων που πραγματοποιούν οι επόπτες κυκλοφορίας ζωοτροφών μιας Περιφερειακής Ενότητας από το ΕΕΚΥΖ στην περιοχή ευθύνης του οποίου ανήκει η συγκεκριμένη Περιφερειακή Ενότητα, οι επόπτες των ΕΕΚΥΖ μεριμνούν για τον σκοπό αυτό.

3) Κατανομή των δειγμάτων

- Σήμανση: 350 δείγματα
- Μεταποιημένες ζωικές πρωτεΐνες: 230 δείγματα
- Γκοσυπόλη: 20 δείγματα
- Γενετικά τροποποιημένοι οργανισμοί (ΓΤΟ): 80 δείγματα
- Μυκοτοξίνες:
 - 60 δείγματα για αφλατοξίνη Β1,
 - 40 δείγματα για προσδιορισμό ωχρατοξίνης Α, ζεαραλενόνης, δεσοξυουβαλενόνης, Τ-2 και Η-Τ2
 - 10 δείγματα για προσδιορισμό φουμονισινών
- Βαρέα μέταλλα: 45 δείγματα
- Υπολείμματα φυτοφαρμάκων: 40 δείγματα
- Ζωικό λίπος: 5 δείγματα
- Διοξίνες/PCBs: 55 δείγματα
- Πρόσθετες ύλες: δείγματα εκ των οποίων:
 - 29 δείγματα για επιτρεπόμενες πρόσθετες ύλες της κατηγορίας των κοκκιδιοστατικών,
 - 35 αφορούν δείγματα για να εντοπισθεί παράνομη χρήση αντιβιοτικών ή αυξητικών παραγόντων
 - 72 δείγματα από σύνθετες ζωοτροφές και προμίγματα για χοίρους, πτηνά πρόβατα και ιχθύες προκειμένου να προσδιοριστούν τα επίπεδα χαλκού (Cu) και ψευδαργύρου (Zn)
 - 12 δείγματα από σύνθετες ζωοτροφές για χοίρους και πτηνά προκειμένου να προσδιοριστούν τα επίπεδα σιδήρου και μαγγανίου (Fe, Mn)

4) Παρατηρήσεις

➤ **ΓΤΟ:** οι ζωοτροφές από τις οποίες λαμβάνεται δείγμα δεν πρέπει να φέρουν επισήμανση για παρουσία γενετικής τροποποίησης και επίσης δεν λαμβάνονται δείγματα από μονάδες που παράγουν ζωοτροφές αποκλειστικά για ιδιοκατανάλωση.

Μεταποιημένες ζωικές πρωτεΐνες (ΜΖΠ): πλέον επιτρέπεται σε ζώα υδατοκαλλιέργειας η χρήση μεταποιημένων ζωικών πρωτεϊνών που προέρχονται από μη μηρυκαστικά. Επίσης, κατοχυρώθηκε η μέθοδος της PCR ως μέθοδος ανάλυσης, η οποία καθιστά εφικτό τον καθορισμό της ταξινομικής ομάδας των συστατικών ζωικής προέλευσης, δηλαδή από ποιο είδος ζώου προέρχονται αυτά. Συνεπώς, σε εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) 56/2013 οι **ιχθυοτροφές** που στην επισήμανσή τους αναφέρεται η χρήση ΜΖΠ προέλευσης μη μηρυκαστικών θα

αποστέλλονται στο ΕΕΚΥΖ Θεσσαλονίκης προκειμένου να γίνεται ταυτοποίηση του είδους του ζώου από το οποίο προέρχονται τα ζωικά συστατικά με τη χρήση της μεθόδου PCR. Κατά τα λοιπά, θα τηρείται η αποστολή δειγμάτων γενικά για ΜΖΠ στα ΕΕΚΥΖ Λυκόβρυσης και Θεσσαλονίκης σύμφωνα με την παράγραφο 2 του παρόντος.

- **Αδιάλυτες προσμείξεις σε ζωικά λίπη:** η ανάλυση για αδιάλυτες προσμείξεις πραγματοποιείται σύμφωνα με τον Καν 142/2011. Η δειγματοληψία θα γίνεται από δοχεία ή δεξαμενές που περιέχουν προϊόν που προορίζεται για παραγωγικά ζώα και όχι για βιοντήζελ ή για κατοικίδια. Το ζωικό λίπος θα πρέπει απαραίτητα να βρίσκεται σε ρευστή κατάσταση (π.χ. με ήπια θέρμανση) και να είναι ομογενοποιημένο (π.χ. με έντονη ανακίνηση).
- **Αφλατοξίνη Β1:** ο αριθμός των τελικών δειγμάτων κυμαίνεται από ένα έως τέσσερα. Λόγω της μη ομοιόμορφης κατανομής της αφλατοξίνης Β1 και γενικά των μυκοτοξινών, θα πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή: α) κατά την ομογενοποίηση των ολικών δειγμάτων, πριν τη μείωσή τους και την παρασκευή των τελικών δειγμάτων, β) στην άμεση και χωρίς καθυστέρηση αποστολή των δειγμάτων στα εργαστήρια και γ) στη φύλαξη των αντιδειγμάτων σε συνθήκες κατάψυξης από τους ενδιαφερόμενους.
- **Καταρνημένες πρόσθετες ύλες-αντιβιοτικά:** δεν λαμβάνονται δείγματα από φαρμακώχες ζωοτροφές που ούτως ή άλλως περιέχουν αντιβιοτικά για θεραπευτικούς σκοπούς.
- **Πρόσθετες / κοκκιδιοστατικά:** Τα κοκκιδιοστατικά είναι εγκεκριμένα για χρήση κυρίως στα κοτόπουλα για πάχυνση, στις όρνιθες ωοτοκίας, στις γαλοπούλες, στις πουλάδες αναπαραγωγής, στα κουνέλια αναπαραγωγής, στα κουνέλια για πάχυνση και στις φραγκόκοτες. Κάθε κοκκιδιοστατικό είναι εγκεκριμένο για χρήση σε συγκεκριμένα είδη ζώων εκ των προαναφερθέντων. Επιπρόσθετα είναι εγκεκριμένα για χρήση αναφορικά με συγκεκριμένα μέγιστα όρια ηλικίας των ζώων, με συγκεκριμένη ελάχιστη ή/και μέγιστη δοσολογία, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις προβλέπονται και χρόνοι αναμονής προ της σφαγής των ζώων. Μόνο εφόσον είναι διαθέσιμα τα στοιχεία αυτά μπορεί να διαπιστωθεί τόσο η νόμιμη όσο και η ασφαλής χρήση των κοκκιδιοστατικών.

Συνεπώς, κατά τη δειγματοληψία απαιτείται η συγκέντρωση από πλευράς των εποπτών των ακόλουθων πληροφοριών:

- i) σε ποιο στάδιο της εκτροφής βρίσκονται τα ζώα στα οποία πραγματοποιείται η δειγματοληψία (ηλικία σε εβδομάδες, χρόνος έως και τη σφαγή τους)
 - ii) εάν γίνεται χρήση κοκκιδιοστατικού στη ζωοτροφή των εν λόγω ζώων και εφόσον γίνεται, ποιο είναι το εμπορικό σκεύασμα/δραστική ουσία το οποίο χρησιμοποιείται στην εκτροφή.
 - iii) επιπρόσθετα, στην περίπτωση ενσωμάτωσης κοκκιδιοστατικού στην πλήρη ζωοτροφή μέσω προμίγματος, θα πρέπει να λαμβάνεται κατά την ίδια δειγματοληψία, δείγμα από σφραγισμένο σακί προμίγματος ίδιας παρτίδας με αυτό που χρησιμοποιήθηκε για την παρασκευή της πλήρους ζωοτροφής.
- Οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει να αναγράφονται στην έκθεση ελέγχου.

Τέλος, επισημαίνεται ότι στις περιπτώσεις βιομηχανικών ζωοτροφών που διαθέτουν έγκριση για χρήση κοκκιδιοστατικού μπορεί να διενεργείται δειγματοληψία σε ζωοτροφές που παράγονται χωρίς χρήση κοκκιδιοστατικού (ανεξαρτήτως για ποιο είδος ζώου προορίζεται) αμέσως μετά την παραγωγή ζωοτροφής με χρήση κοκκιδιοστατικού, προκειμένου να διαπιστωθεί πιθανή επιμόλυνση.

➤ **Πρόσθετες / χαλκός, ψευδάργυρος, σίδηρος και μαγγάνιο:** Κατά τη δειγματοληψία:

i) πλήρους ζωοτροφής για παμφάγα ζώα εκτός από το δείγμα και την ετικέτα της ζωοτροφής πρέπει ταυτόχρονα να λαμβάνεται και δείγμα από σφραγισμένο σακί του προμίγματος ή της ανόργανης συμπληρωματικής ζωοτροφής ίδιας παρτίδας με αυτό που χρησιμοποιήθηκε για την παραγωγή της σύνθετης.

ii) σύνθετης ζωοτροφής για αιγοπρόβατα, εκτός από το δείγμα και την ετικέτα της ζωοτροφής πρέπει ταυτόχρονα να λαμβάνεται και δείγμα από σφραγισμένο σακί του προμίγματος ή της ανόργανης συμπληρωματικής ζωοτροφής ίδιας παρτίδας με αυτό που χρησιμοποιήθηκε για την παραγωγή της σύνθετης.

Όταν δεν υπάρχουν τέτοιου είδους επιχειρήσεις στην περιφερειακή ενότητα αρμοδιότητας έκαστου εκ των εποπτικών κυκλοφορίας ζωοτροφών, τότε μόνο η δειγματοληψία αφορά αποκλειστικά στη σύνθετη συμπληρωματική ζωοτροφή αιγοπροβάτων, με την προϋπόθεση ότι ταυτόχρονα, λαμβάνονται αναλυτικά στοιχεία για την ιχνηλασιμότητά της (εταιρεία παρασκευής, αριθμός παρτίδας, ημερομηνία παραγωγής παρτίδας, ετικέτα).

Στην περίπτωση δε που δεν είναι εγγεγραμμένη καμία επιχείρηση παρασκευής συνθετης ζωοτροφής αιγοπροβάτων, είτε για εμπορία είτε για ιδιοκατανάλωση, τότε μπορεί να γίνει δειγματοληψία σύνθετης ζωοτροφής βοοειδών.

iii) ανόργανης ζωοτροφής, εκτός από το δείγμα και την ετικέτα της ζωοτροφής, πρέπει ταυτόχρονα να λαμβάνεται και δείγμα από σφραγισμένο σακί του προμίγματος ίδιας παρτίδας με αυτό που χρησιμοποιήθηκε για την παραγωγή της.

Σημειώνεται ότι τα όρια για τον χαλκό, τον ψευδάργυρο, το σίδηρο και το μαγγάνιο αναφέρονται στον Καν (ΕΚ) 1334/2003 «για την τροποποίηση των όρων έγκρισης ορισμένων πρόσθετων υλών που ανήκουν στην ομάδα των ιχνοστοιχείων και οι οποίες χρησιμοποιούνται στις ζωοτροφές». Επιπρόσθετα, για κάθε συγκεκριμένη μορφή της πρόσθετης ύλης καθορίζονται στην άδεια έγκρισής της οι συγκεκριμένοι όροι χρήσης της.

➤ Κατά τα λοιπά, ισχύουν τα κριτήρια κατηγοριοποίησης των κινδύνων και δειγματοληψίας για ΜΖΠ, καθώς και η ανάλυση κινδύνου για τις επιθεωρήσεις (όπως αναφέρεται στο Εθνικό πρόγραμμα έτους 2011).

➤ Τέλος, επισημαίνεται η ανάγκη της πιστής εφαρμογής των προβλεπομένων στο πρόγραμμα ενεργειών και η σχετική άμεση ενημέρωση της Κεντρικής Αρμόδιας Αρχής Ελέγχου (Δ/νση Εισροών Ζωικής Παραγωγής)